

วัฒนา กระจ่างยุทธ 2557: ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ
ของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนตอนบน กรณีศึกษาดำบลสะพานหิน อำเภอหนองมะโมง
จังหวัดชัยนาท ปรินญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (การจัดการลุ่มน้ำและสิ่งแวดล้อมป่าไม้)
สาขาวิชาการจัดการลุ่มน้ำและสิ่งแวดล้อมป่าไม้ ภาควิชาอนุรักษ์วิทยา อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติชัย รัตนะ, ประ.ศ. 151 หน้า

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ
ความเสี่ยงด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนตอนบน ตำบลสะพาน
หิน อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้จาก
การศึกษาไปใช้ในการวางแผนการจัดการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำในพื้นที่ ที่สอดคล้องกับ
ศักยภาพของทรัพยากรน้ำและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นได้ การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ
(Survey Research) โดยสำรวจข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์กับหัวหน้าครัวเรือน จาก 10 หมู่บ้าน จำนวน
325 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทางสถิติไคสแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ด้วยโปรแกรม
คอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56 มีอายุเฉลี่ย 50-59 ปี
คิดเป็นร้อยละ 21.4 และนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 100 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในช่วง
4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 74.2 มีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 48.3 ส่วนใหญ่
ประกอบอาชีพปลูกพืชไร่ (อ้อย/ข้าวโพด/มันสำปะหลัง/อื่นๆ) คิดเป็นร้อยละ 25.3 ชุมชนมีความรู้ความ
เข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ ในระดับมาก ระดับการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันความเสี่ยงด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำและภัย
ธรรมชาติธรรมชาติ ในระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยส่วนใหญ่มีการยอมรับต่อการปรับตัว/เตรียมความ
พร้อมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 92.60 โดยแนวทางในการการปรับตัว/เตรียมความพร้อมของชุมชน เห็น
ว่าควรมีการปรับรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกับสภาพภูมิอากาศ คิดเป็นร้อยละ 72.1
และชุมชนมีระดับของศักยภาพชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถปรับตัวเพื่อลด
ความเสี่ยงด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเสี่ยง
ด้านการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนตอนบน ตำบลสะพานหิน อำเภอ
หนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ได้แก่ อาชีพ การกีดกันยืมสิน การรับทราบข้อมูลข่าวสาร การได้รับการ
ฝึกอบรม การยอมรับ/เตรียมความพร้อมของชุมชน ศักยภาพของชุมชน